

Papundeklibarikád az egyetem előtt

Demonstrál a Netto Csoport

„A felsőoktatási dolgozók szégyenletesen alacsony fizetése immár elérte az éréktelenségnek azt a fokát, amely a pusztá munkavégzést is akadályozza. Mindez megalázó, méltatlan és veszélyes. Úgy határoztunk tehát, hogy 1992 április 22-én, szerdán 13 órától 15 óráig nyilvános demonstrációt tartunk a Dugonics téren, a JATE központi épületének főbejárata előtt. Egyetlen követelésünk az azonnali és radikális fizetésemelés.”

A főnti idézet a magát Netto Csoportnak nevező, erre az akcióra szerveződött négytagú „együttes” felhívásából való. A „Négyekhez”, akik a JATE bölcsészkarán oktatók, 27–30 esztendő tanársegédek, felhívásuk kibocsátása óta körülbelül 70–80 kollégájuk csatlakozott azzal, hogy résztvesznek a demonstrációban. Az akciót támogató hallgatók száma jóval nagyobb.

A Netto Csoport szóvivőjétől, Hárs Endre egyetemi tanársegédétől megtudtuk: bár a felhívásban az olvasható, hogy azonnali béremelést követelnek a felsőoktatási dolgozóknak, legfőbb céljuk a figyelemfelkeltés. Mivel a Netto Csoport nem jogi személy, érdekképviselőre nem vállalkozik, arra viszont igen, hogy minél többek figyelmét felhívja: az államháztartási törvény hiányában a költségvetés szerkezete két évvel a rendszerváltás után is változatlan; következőképpen az értelmiség – köztük a felsőoktatási dolgozók és közülük is a pályakezdő fiatalok – megfelelő bérezés híján pauperizálódik, ami az ország jelene és jövője szempontjából rendkívül veszélyes. Természetszerűen nem az egyetem, vagy a felsőoktatási intézmények vezetőihez, hanem a kormányhoz és az országgyűléshez intézik tehát a követelést: értelmiségi fizetéseket! Egyébként e követelés mellett felhozható érvek oly triviálisak, annyira megalázó már a pusztá felsorolásuk is, hogy a demonstráción kizárólag a nettó fizetéseik felsorolására fognak szorítkozni. Az akció tehát figyelemkeltő célzatú, jelképes: hozott anyagból, nevezetesen papundekliből fognak barikádot emelni az egyetem főbejárata előtt.

Olvasóink tájékoztatása céljából néhány információ a fiatal felsőoktatási dolgozók helyzetéről: az a bizonyos nettó összeg, amelyet általában kézhez kap egy egyetemi tanársegéd 10–11 ezer forint (félállásúé 5 ezer). Mái öröklődő minisztériumi hivatalnokérvelés szerint a fiatalok még bírják, vállaltan több helyen munkát! Csak hogy sok a hallgató, a főmunkahelyen a fiatalok tartják a legtöbb órát; ráadásul éppen az első egyetemi években várják el tőlük a tudományos produkciót, a kutatómunkát is. Mindezekhez tessék hozzáadni a pályakezdők általános jellemző rossz helyzetét. Vegyünk csak egyetlen, de meghatározó tényt: nincs lakásuk. A nettó fizetés albérlésre megy és egyre reménytelenebb saját lakáshoz jutni. Egyszerű kiszámolni ugyanis, hogy a lakásvásárláshoz felveendő OTP-kölcsön évi kamata meghaladná a főnt említett nettó fizetés éves összegét...

A Netto Csoport a szerdai demonstráció megszervezése után beszünteti tevékenységét.

S. E.

VÁLASZOK

A 2. kérdésre: röviden közlöm Rohrbach Antal (? 1825 – Bp. 1889. jan. 29.) életrajzi adatait. Gyógyszerésztanuló inas, majd segéd lett, végül Pesten gyógyszerézmesteri oklevelet szerezhetett. Középiskoláinak elvégzésében elhúzóds következett be, Than Károly volt az, aki érettségi letételére serkentette. Ő volt az alsóvárosi gyógyszerész tulajdonosa 1850 és 1870 között. A szegedi gyógyintézményeket ő látta el gyógyszerekkel. Tagja a Szeged-Belvárosi Kaszinónak, 1861-ben pénztárosa lett. 1862. júliusában Fölsővároson tűzoltásnál tűnik ki. A Szegedi Polgári Lövélda tagja. Közadakozó. 1866-ban Szentháromság utcai házában fényképész műtermet építtetett 4-5000 forint befektetéssel. Később föl hagy a fényképészettel, fölserelését bérbe adja. E műteremben dolgozott Landau Alajos, akitől Rohrbach fényképe ránk maradt. 1877-ben Pestre költözött, a Rókus kórház gondnoka lett. Titkára volt a Magyarországi Gyógyszerész Egyesületnek. Első neje Szeidl Mária, a második Ivánkovics Ludvika volt. Gyermekei: Kálmán, Ludovika és Mária.

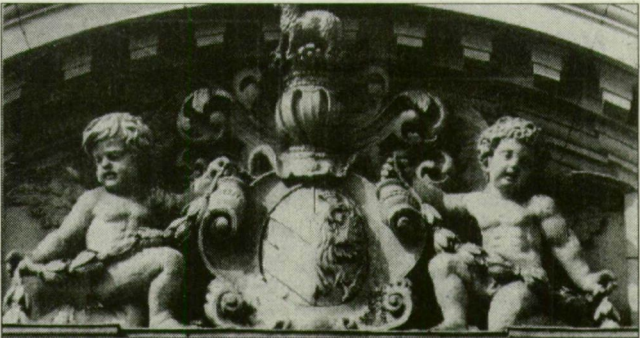
(Dr. Habermann Gusztáv, Szeged, Rossevelt tér 6.)

A 4. kérdésre: A filmgyártás és a filmvetítés a mozitörténet korai szakaszában nem vált el oly élesen egymástól, mint ma. Nemegyszer megesett, hogy valamelyik mozi, főleg vidéken, a filmek vetítése mellett alkalmanként filmek készítésére is vállalkozott. A szegedi Belvárosi Mozi Rt. pl. 1923-ban a szegedi népelet sajátosságait, jellemzőit akarta filmre vinni. A fönmaradt dokumentumok (egy jegyzőkönyvrészlet és egy levélfogalmazvány) szerint a Belvárosi Mozi Rt. ajánlatát a Dugonics Társaság igazgatósága 1923. május 3-án tárgyalta. Az értekezleten dr. Szalay József elnök, valamint Cserzy Mihály, Fekete Ipoly, Juhász Gyula, Homor István, Kiss Ferenc, Kőhegyi Lajos, Sebestyén Károly, Somlyódy István, Tonelli Sándor és Várhelyi Gyula igazgatósági tagok vettek részt. A Belvárosi Mozi ajánlatának tárgyalására a 3. napirendi pontként került sor. Eszerint: „A belvárosi mozi részvénytársaság levelet intézett a Dugonics-Társaság elnökéhez, amelyben fölkeri a tagságot, hogy hirdessen pályázatot egy olyan egyórás filmtémára, melynek keretében be lehet mutatni a szegedi népelet jellegzetes és az országos is érdekelt vonásait. Ehhez felajánl húszezer korona pályadíjat s egy vegyes zsűri kiküldetését javasolja. Az elnök, Cserzy Mihály és Tonelli Sándor igazgatósági tagok hozzászólása után az igazgatóság úgy véli, hogy a pályadíjnak legalább százezer koronában, a társaság részéről kiküldendő három bíráló részére pedig legalább 10-10 ezer K. tiszteletdíjat kell megállapítani, valorizált értékben. Kéri a titkár, hogy ilyen értelemben írjon át a mozi igazgatóságának.”

A titkár, Móra Ferenc május 9-én írta meg a társaság hivatalos választát a Belvárosi Mozi igazgatóságának. Levele szerint: „A Dugonics Társaság örömmel vesz tudomást az eszméről, amely a szegedi népelet filmen való ismertetésével Szeged városának is szolgálatot óhajt tenni s e terv kerestülvételében tőle telhetően segítségére is óhajt lenni a tek. Igazgatóságnak.” A pénzügyi fölleteket azonban javítandónak tartotta. Érdekes, hogy Móra úgy vélte, „előreláthatóan nagy tömegű pályamunka érkezik be.” Sajnos, a pályázat kiírásáról a Belvárosi Mozi Rt. végül valószínűleg lemondott. A szegedi sajtóban legalábbis semmi nyoma annak, hogy a pályázati felhívás nyilvánosság elé került volna. (Lengyel András)

A 7. kérdésre: a kapcabetyár manapság gazembert, csirkefogót jelent. Eredetileg olyan hitvány betyárt értettek rajta (apróbb lopásokkal, kisszerű bűncselekményekkel terhelt bűnözőt), akinek még betyártársai közt sem volt becsülte.

A régibb magyarban a betyár azon embert jelentette, akinek a bokor adott szállást. Csongrád megye több részében a betyár ma is

Várostarténet Ki mit tud?

Játékunk harmadik fordulójához érkeve már fölsejlenek az első tapasztalatok. Ahogy vártuk is, a kérdések egy része eddig megválaszolatlan maradt, ezek, úgy látszik, túl nehezek, vagy – s ez is lehetséges – aki tudja a választ, még nem figyelt föl játékunkra. Újra föl hívjuk tehát a figyelmet korábbi kérdéseinkre (az első tíz az április 4-i, a második tíz pedig az április 11-i számban olvasható). Itt jegyezzük meg, hogy a válaszadás továbbra is mindenki számára nyitott; minden új adatot örömmel várunk.

Egy-egy kérdésre több, egymást kiegészítő, helyesbítő válasz is lehetséges. Ilyen, tipikusan több választ igénylő kérdés a 4. is, amelyre további válaszokat kérünk.

Újonnan bekapcsolódó olvasóink tájékoztatására megismételjük: a résztvevőkre értékes nyeremények várnak. Az első díj 20 ezer forint, s mellette több értékes könyv- és tárgynyereményt is kiosztanak játékunk finanszírozói.

Kérjük, minél többen kapcsolódjanak be e közös hagyományápolásba. A város múltja roppant gazdag, mindenki számára nyújt érdekességeket.

További jó játékokat kíván a két szerkesztő:

APRÓ FERENC, LENGYEL ANDRÁS

A 6. kérdéshez: Vendéglő az Olaszhoz (kb. 1930)

olyan béres, akinek biztos födele nincsen: ezért nem napszámra, hanem hónapszámra szerződik a gazdához. (Sági Péter, Szeged, Sóhordó u. 23.)

A kapcabetyár eredetileg a ló nélküli, emiatt a lovasbetyártól lenézett, gyalogszerrel (kapca!) járó betyár gúnyneve volt. Előfordult gyalogbetyár alakban is. Így használja Móricz Pál (1870-1936) a

Magyar sirató című, Öreg kúriáktól a nagy pusztákig alcímű, 1931-ben megjelent könyvében. (Apró Ferenc)

A 12. kérdésre: az újszegedi kiserdőt az állomás rampája, a vasúti töltés, a Kendőakadémia (akkor: Alföldi Mezőgazdasági Intézet) és a Lövy-fürésztelep teleklábjá határolta. Az országutat,

Kérdések

21. kérdés: Osztróvszky József (1818–1899), a Város 1848/49-i képviselője és kormánybiztosa, 1861-i polgármester-polgármegbírói bíró korában csupán részben publikált „jegyzeteket” írt életéről; ezeket Szmollény Nándor A szegedi magyar nemzeti színészet százéves történetéhez (1906) mint birtokában lévőket fölhasználta, ám halála (1915) után nyomuk veszett. Tud-e valaki Osztróvszky emlékirásáról? (Dr. Ruzsoly József, Szeged, Bal fasor 38.)

22. kérdés: Osztróvszky József 1899. április 24-i Kerepesi-feltemetőbeli végtisztességén a családot gyermekein – Vilván és Józsefen – kívül Faragó Gyula államvasúti főfelügyelő, dr. Kovács József tb. főorvos és neje (az unoka Haday Nelli), valamint Heszlényi József és neje képviselték. Él-e valaki leszármazottaik vagy más Osztróvszky-rokonok közül? (Dr. Ruzsoly József, Szeged, Bal fasor 38.)

23. kérdés: Mikor volt az ún. kis-tiszai zsilip szakadása, s mi okozta az Alföldnek ezt a nagyárvíz (1879) utáni újabb katasztrófáját?

24. kérdés: A századforduló nevezetes novellistájának, Lovik Károlynak azonos nevű fia (szül. 1899) 1922–23-ban a Szeged felelős szerkesztője volt. Mi tudható későbbi életéről? Hol s mikor halt meg?

25. kérdés: A szegedi irodalom érdemes alakja, Hegyi István (1896–1951) író 1933-ban elkerült Szegedről. Hol élt ezt követően, s mi tudható élete e Szeged utáni szakaszáról? Él-e még valaki, aki személyesen ismerte?

26. kérdés: Dettré János jelentős alakja volt Szeged sajtó- és közéletének. Mi tudható családi viszonyairól, fölmenőiről?

27. kérdés: Emlékszik-e még valaki a Kereknek nevezett újszegedi tánchelyre?

28. kérdés: A Szt. István tér 5. számú házban még kibetűzhető Bartók Vilmos neve. Ki volt, mivelfoglalkozott? Milyen célt szolgált a ház 1944 előtt? (T. Knotik Márta, 6701 Szeged, Pf. 474.)

29. kérdés: Milyen könyvek jelentek meg a Magyar Téka sorozatban?

30. kérdés: Mi tudható Heksz Nándor ötvösművészről, műveiről? Mikor halt meg?

mint határt nem említem, mert a húsz-egynéhány méter széles kiserdő és az országút között ősmocsár terület el. A kiserdőt valószínűleg azért telepítették, hogy a vonat utasai elől eltakarja a mocsarat. A fák tudatos telepítésére abból lehet következtetni, hogy sok volt köztük a madárcseresznye, a vadalma és az ehét boglyókat termő cserje. Nekünk, gyerekeknek, paradicsomi játszóhely volt. (Apám váltóór volt az állomáson.) A gyári lányok a rampa és a vasúti töltés aljában gyalogösvényt tapostak, mely a vasúti híd aluljárójánál ért véget. Valószínűleg a közeli ligethez viszonyított különbség szülte a „kiserdő” nevet. (Bíró János, Szeged, Töltés u. 32.)

Az érdeklődő további kiserdőről és Kis erdő utcáról olvashat Bálint Sándor: Szegedi szótár (1957), Inczei Géza: Szeged környékének földrajzi nevei (1960) és Péter László: Szeged utcanévei (1974) c. könyvében. (Apró Ferenc)

A 15. kérdésre: A szegedi Légszeszgyár és Villanytelep az akkor legmodernebb külföldi és hazai háztartási üveg, porcelán s műanyag edények boltja a Fekete sas és a Kölcsény utca sarkán.) A Szegedi Szemle 1929. évi 14. száma az éppen elkészült bemutatóterem egyik szobájáról a következőképpen számolt be, a 2. kirakat a „fürdőszoba” alcímmel: „A „picie reprezentatív” egy öntöttvas, zománczott modern fürdőkád, amit kívülről tetszetős csempével borítottak be. Természetes, hogy a modern technika minden raffinet-jával felszerelt mindenféle csap van: magas tus, kézi tus, kapaszkodó, szappan- és cigarettatartó stb. stb. A víz-csapokat, amint említettük, a mellette levő helyiség ’auto-geyzir’-je látja el meleg vízzel. De van azonkívül ebben a részben egy másik Junkers-kályha is, amely azonfelül, hogy pillanatok alatt ontja magából a forró vizet, még fűti is a helyiséget. Két majolika mosdó, hideg és melegvízzel, toilették, tükrök stb. vannak még itt.” A bemutatóterem feladata nyilván a mindennapi kultúra üzleti célzatú terjesztése volt, így is jó képet ad azonban a kor élvonalbeli technikai és civilizatorikus szintjéről. (Tóth István, Szeged, Rigó u. 22.)

A16. kérdésre: A „Vendéglő az Olaszhoz” cégérnevű étterem a Széchenyi téren a mai Botond, a volt Debrecen Étterem helyiségeiben volt. 1925-től tulajdonosa Olasz Ernő vendéglős. Az 1930-as évek közepén ugyanezen cégérnévvel működött. (Tóth István, Szeged, Rigó u. 22.)

A szegedi címtár szerint 1930-ban még Olasz Ernő, 1933-ban Horváth Endre vezette. 1935-ben Szántai Imre vette át, aki Csongrádon született 1897-ben. A szegedi Royalban tanulta a szakmát, dolgozott Marosvásárhelyen, Brassóban, Nagyváradon, Kolozsvárott és Fiumében. Négy terme közül az egyiket Kükékházról, a másikat a tiroli vadászokról nevezte el. Kérthelyisége is volt, esténként cigányzenekar játszott. Az 1942. évi címtár szerint még működött. A konyhát 1938-ig neje, Halász Mária vezette. Egy fia volt, Imre. (Apró Ferenc)

A 17. kérdésre: Bite Pál igazgató-tanító, író (Szeged, 1866. márc. 2. – Szeged, 1950. november 22.) Alsóvárosi családból származott, iskoláit Szegeden, a tanítóképzőt Kiskunfélegyházán végezte. 1887-ben a szegedi tanácsra tanítónak választották. Innen írogatta első népies novelláit. A 90-es évek végén került be a városba, ahol nyugdíjazásáig tanítóskodott. A század elején tanügyi folyóiratot szerkesztett, részt vett az első munkás szabadiskola előadójaként a munkásmozgalom kezdeti erőfeszítéseiben. 1919-ben pályatársai a direktórium művelődésügyi bizottságába küldték be. A Horthy-rendszer fegyelmit indított ellene. Sokáig kenyer nélkül élt családjával. (Dr. Csongor Győző, Szeged, József A. sgt. 14.)

Munkái Szegeden jelentek meg: Egyszerű emberek (1896), Március 11 (1905), A király. Az unoka (1906). (Apró Ferenc)

Szuperolcsó útjaink!

ISZTAMBUL, április 27-től május 1-jéig (luxusautóbusz, öt nap)	5900 Ft
MÜNCHEN, május 7–8-ig,	2000 Ft
VELENCE, május 1–3-ig,	2500 Ft
SZAFARIPARK, május 1–3-ig,	1900 Ft

Csoportok esetén kedvezmény!
Spanyol, olasz, görög nyaralások.
Lakókocsik bérelhetők.
Érd.: 6722 Szeged, Mérey u. 6B.
Telefon: 25-799 (Agrober épületében)

WISSEN
A WISSEN HUNGARY Kft.

C programozási nyelvben jártas, gyakorlattal rendelkező programozókat keres.
Angol nyelvismeret előnyös!

Érdeklődni a 6251-037-es telefonszámon, jelentkezni részletes szakmai önéletrajzzal, Szeged, Hét vezér u. 52. sz. alatt lehet.

A TORNÁDÓ Jármű- és Gépgyártó Kft.

leselejtezett anyagok, gépek vásárárt hirdeti meg:

- irodai bútorok,
- gépalkatrészek,
- hegesztő dinamók,
- esztergagép.

Cím: Szeged-Kiskundorozsma, Széksósi út 54.
Időtartam: április 22-től április 24-ig.
Fogadási időpontok:
első nap: 8–12-ig, a többi napon: 13–15-ig.